

Sygn. akt I C 1936/15

Uzasadnienie

wyroku Sądu Rejonowego dla Warszawy – Mokotowa w W. z dnia 11 marca 2016 roku

Pozwem z dnia 22 kwietnia 2015 r. (data prezentaty) A. K.

i P. K. wystąpili przeciwko Miastu st. W. o ustalenie istnienia między nimi a pozwanym stosunku najmu lokalu mieszkalnego nr (...) przy Al. (...) w W.. Powodowie domagali się nadto zasądzenia od pozwanego na swoją rzecz kosztów procesu według norm przepisanych.

W uzasadnieniu swojego stanowiska wskazali, iż poprzednim najemcą spornego lokalu był W. T. (1) (ojciec powódki A. K.), który w 1956 r. otrzymał z Zakładu pracy Centralnego Zarządu Więziennictwa, przydział na mieszkanie służbowe przy Al. (...)

w W., w którym zameldował całą rodzinę. Wskazali również, że w 2002 r. przedmiotowy lokal przeszedł we władanie Miasta st. W.. Podnieśli, iż w 2004 r. w powyższym lokalu został zameldowany powód P. K., zaś w 2006 roku zameldowana została na pobyt stały powódka A. K.. Dalej wskazali, że w 2007 roku po śmierci W. T. (1) prawo najmu lokalu nr (...) przy Al. (...) w W. po zmarłym mężu nabyła J. T. (1). Następnie 24 stycznia 2012 r. zmarła J. T. (1) – matka powódki A. K.. Powodowie wskazali, iż od tego czasu nieprzerwanie i samodzielnie zamieszkują w spornym lokalu, dokonując na jego rzecz wszelkich napraw i remontów, ponosząc przy tym wszelkie konieczne opłaty za jego najem. W dalszej części uzasadnienia podnieśli, iż z uwagi na wątpliwość co do istnienia stosunku, wnieśli pozew celem ustalenia, iż wstąpili w stosunek najmu po zmarłej J. T. (1).

(pozew – k.1-5)

W odpowiedzi na pozew pozwany m.st. W. wniósł o oddalenie powództwa oraz zasądzenie na jego rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu powyższego wskazał, iż W. T. (2) w 1956 r. otrzymał decyzję o przydziale przedmiotowego lokalu mieszkalnego jako lokalu służbowego, w związku z jego zatrudnieniem w jednostce podległej Ministrowi Spraw Wewnętrznych.

W 2002 r. W. T. (1) zwrócił się do ówczesnego dysponenta o wyrażenie zgody na wykup lokalu.

W dniu 10 kwietnia 2007 r. W. T. (1) zmarł, nie realizując powyższej transakcji wykupu lokalu. Prawo do zamieszkiwania w przedmiotowym lokalu po zmarłym funkcjonariuszu (...) Więziennictwa przysługiwało wówczas jego żonie J. T. (1), co zostało potwierdzone w piśmie dysponenta z dnia 6 lutego 2009 r. Po śmierci J. T. (1) w piśmie z dnia 20 czerwca 2012 r. skierowanym do powódki A. K. ówczesny dysponent przedmiotowego lokalu, wskazał, iż nie posiada ona tytułu prawnego do lokalu nr (...) przy Al. (...) w W., wskazując jednocześnie, że przedmiotowy lokal pozostawał w dyspozycji Aresztu Śledczego W. – M. w W.. Pozwany podniósł, iż przedmiotowy lokal został skutecznie przekazany do dyspozycji m. st. W. w drodze porozumienia z dnia 4 sierpnia 2014 r.

Wskazał, iż powyższe potwierdza okoliczność, iż sporny lokal w chwili śmierci W. T. (2) pozostawał w dyspozycji jednostki podległej MSW, wobec czego ani J. T. (1), a tym bardziej powodowie P.

i A. K. nie wstąpili nigdy w stosunek najmu przedmiotowego lokalu.

(odpowiedź na pozew – k. 55-59)

Pismem z dnia 17 listopada 2015 r. (data prezentaty) pełnomocnik powodów cofnął powództwo w części, w zakresie wniosku o ustalenie,

iż pomiędzy powodem P. K. a pozwanym Miastem st. W. istnieje stosunek najmu mieszkania usytuowanego przy Al. (...) nr 64 w W.. Nadto zmienił powództwo w ten sposób, iż wniósł o ustalenie, że powódka A. K. wstąpiła z mocy prawa w stosunek najmu lokalu mieszkalnego usytuowanego przy Al. (...) nr 64 w W. – z dniem 10 kwietnia 2007 roku.

(pismo procesowe powodów – k. 173-174)

Na rozprawie w dniu 2 marca 2016 roku powódka poparła powództwo ostatecznie zmodyfikowane pismem z dnia 17 listopada 2015 roku (k. 173-174), zaś pozwany podtrzymywał stanowisko wyrażone w odpowiedzi na pozew aktualne również w stosunku do powyższej modyfikacji pozwu. Nadto wyraził zgodę na cofnięcie przez powódkę powództwa w części, w zakresie wniosku o ustalenie, iż pomiędzy powodem P. K. a pozwanym Miastem st. W. istnieje stosunek najmu mieszkania usytuowanego przy Al. (...) nr 64 w W..

(protokół rozprawy z dnia 02.03.2016 r. – k.176-177)

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Decyzją z dnia 12 listopada 1956 r. Ministerstwo Spraw Wewnętrznych przydzieliło W. T. (1) mieszkanie służbowe nr (...) przy Al. (...) w W. w związku z łączącym strony stosunkiem pracy.

(dowód: decyzja o przydziale mieszkania – k. 11 i k. 2 akt lokalowych)

W wykonaniu decyzji z dnia 12 listopada 1956 roku w dniu 26 czerwca 1961 r. została zawarta umowa o najem lokalu mieszkalnego (...) przy Al. (...) w W.. W. T. (1) był głównym najemcą przedmiotowej nieruchomości lokalowej.

(dowód: stwierdzenie przedmiotu i warunków najmu – umowa o najem lokalu mieszkalnego k. 15 akt lokalowych; zaświadczenie – k. 11 akt lokalowych)

W przedmiotowym lokalu od listopada 1956 r. W. T. (1) zamieszkiwał wraz z żoną J. T. (1), dwiema córkami B. i A. T. oraz synem J. T. (2).

(dowód: oświadczenie najemcy głównego – k. 10 akt lokalowych; zeznanie świadka J. D. – k.176v)

Pismem z dnia 6 kwietnia 2002 r. W. T. (1) zwrócił się do ówczesnego dysponenta lokalu – jednostki podległej MSW – Dyrektora Aresztu Śledczego W. – M. o wyrażenie zgody na wykup lokalu.

(dowód: pismo W. T. (1) – k. 20)

W odpowiedzi Dyrektor aresztu Śledczego W. – M. na zasadzie art. 65 k.p.a. przekazał ww. prośbę według właściwości celem wydania stosownej decyzji administracyjnej wraz ze zrzeczeniem się dyspozycyjności nad spornym lokalem.

(dowód: odpowiedź – k. 17)

Pismem z dnia 22 stycznia 2002 r. Urząd Gminy (...) Centrum (...) Wydział Geodezji i Gospodarki Gruntami zaświadczył, że lokale mieszkalne w budynku przy Al. (...) w tym lokal nr (...) na mocy Uchwały Nr 760/LVII/97 z późn. zm. Rady Gminy (...) z dnia 18.12.1997 r. mogą być przeznaczone do wykupu.

(dowód: zaświadczenie – k. 21; zawiadomienie o przeznaczeniu lokalu do sprzedaży – k. 18-19)

W dniu 25 września 2006 roku powódka A. K. dokonała zameldowania na pobyt stały pod adresem Al. (...) w W..

(dowód: potwierdzenie zameldowania na pobyt stały – k. 22)

W dniu 10 kwietnia 2007 r. w W. zmarł ojciec A. K. W. T. (1) nie dokonując wykupu nieruchomości lokalowej nr 64 przy Al. (...) w W..

(dowód: odpis skrócony aktu zgonu W. T. (1)– k. 13; okoliczność niesporna)

Pismem z dnia 6 lutego 2009 r. ówczesny dysponent spornej nieruchomości Areszt Śledczy W. – M. wskazał, iż na mocy art. 29 ust 2 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Urzędu Ochrony Państwa, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz. U. Nr 53 z 1994 r. poz. 214) J. T. (1) przysługiwało uprawnienie do lokalu mieszkalnego nr (...) przy Al. (...) w W. po zmarłym W. T. (1).

(dowód: pismo – k. 25)

W dniu 10 kwietnia 2007 roku zmarł W. T. (1), a w dniu 24 stycznia 2012 r. zmarła w W. matka A. K. J. T. (1). Ostatnim ich miejscem zamieszkania był przedmiotowy lokal.

(dowód: odpis skrócony aktu zgonu W. i J. T. (1) – k.12, okoliczność niesporna, nadto zeznania świadków M. J. i J. D. – k. 176-177v; zeznania powódki A. K. – k.176-177v)

Pismem z dnia 20 czerwca 2012 r. kierowanym do A. K. ówczesny dysponent Areszt Śledczy W. – M. wskazał, iż nie posiada ona tytułu prawnego do lokalu nr (...) przy Al. (...) w W..

(dowód: pismo – k. 24)

Na mocy porozumienia z dnia 4 sierpnia 2014 r. pomiędzy Miastem st. W. a Dyrektorem Generalnym Służby Więziennej sporny lokal nr (...) przy Al. (...) w W. został przekazany do dyspozycji Miastu st. W.

(dowód: porozumienie wraz z załącznikiem z dnia 4.08.2014 r.
– k. 62-64)

W chwili śmierci J. T. (1) jej córka – powódka A. K. mieszkała w lokalu nr (...) przy Al. (...) w W..

(dowód: okoliczność niesporna, nadto zeznania świadków M. J. i J. D. – k. 176-177v; zeznania powódki A. K. – k.176-177v)

A. K. urodziła się w dniu (...), od dnia 17 lipca 1977 roku była zamężna z J. K., a w chwili śmierci W. T. (1) miała 53 lata.

W dniu 17 lipca 1977 roku powódka A. K. zawarła związek małżeński z J. K.. Małżonkowie pozostają w ustroju wspólności majątkowej ustawowej, umów majątkowych małżeńskich nie zawierali.

Począwszy od jesieni 1998 roku do chwili obecnej powódka stale zamieszkuje w lokalu mieszkalnym nr (...) przy Al. (...) w W.. Zamieszkiwała tamże zarówno w chwili śmierci ojca jak i matki.

(dowód: zeznania świadków M. J. i J. D. – k. 176-177v; zeznania powódki A. K. – k.176-177v)

Powódka A. K., po uzyskaniu zgody dysponenta lokalu mieszkalnego nr (...) położonego w W. przy ul. (...) - Centralnego Zarządu Służby Więziennej, jako uprawniona, do majątku wspólnego z J. K. w 2005 roku dokonała wykupu (przydzielonego powódce) lokalu mieszkalnego nr (...) położonego w W. przy ul. (...).

P. K. urodził się w dniu (...), w chwili śmierci W. K. miał 26 lat.

(dowód: akty stanu cywilnego k . 12-15, zeznania powódki w charakterze strony minuta 37:58 nagrania)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie powołanych powyżej dokumentów których autentyczności oraz treści nie kwestionowała żadna ze stron. Badając przedmiotowe dokumenty Sąd nie dopatrywał się niczego, co uzasadniałoby powzięcie wątpliwości co do ich wiarygodności oraz treści, dlatego też stanowiły one podstawę dla poczynionych w sprawie ustaleń.

Istota sporu w niniejszej sprawie sprowadzała się głównie do ustalenia, czy powódka może domagać się ustalenia istnienia stosunku najmu ze stroną pozwaną na czas nieokreślony w oparciu o przepisy ogólne dotyczące najmu zawarte w kodeksie cywilnym jak również czy posiada ona interes prawny w niniejszej sprawie. Sąd przesłuchał w charakterze świadków M. J. i J. D. na okoliczność zajmowania przez powódkę przedmiotowego lokalu, zamieszkiwania przez nią w przedmiotowym lokalu wraz z W. T. (1) i J. T. (1) do dnia ich śmierci oraz Sąd przesłuchał w charakterze strony powódkę A. K. oraz P. K. na okoliczność czasookresu zajmowania przez powodów przedmiotowego lokalu i zamieszkiwania wspólnie z W. T. (1) i J. T. (1) w chwili ich śmierci. Zeznania powyższych świadków jak i powodów Sąd uznał w całości za wiarygodne. Sąd nie znalazł żadnych przyczyn, by dowodom tym odmawiać wiarygodności i mocy dowodowej, zwłaszcza, że wynikające z nich wnioski składają się na spójny i niesprzeczny obraz stanu faktycznego rozpoznawanej sprawy.

Sąd zważył, co następuje:

Wywiedzione powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie.

W przedmiotowej sprawie powódka wystąpiła przeciwko pozwanemu Miastu S. W. z powództwem o ustalenie wstąpienia w stosunek najmu lokalu mieszkalnego przy Al. (...) w W. po śmierci swojego ojca W. T. (1). Podstawę prawną wywodzonego roszczenia stanowiła więc dyspozycja art. 189 k.p.c. w zw. z art. 691 § 1 i 2 k.c.

Do przesłanek powództwa o ustalenie stosunku prawnego lub prawa należy istnienie interesu prawnego po stronie powoda w dokonaniu żądanego ustalenia oraz istnienie stosunku prawnego lub prawa, którego powództwo dotyczy. Jeżeli strona powodowa nie domaga się ustalenia istnienia prawa w określonej wcześniejszej chwili, obie te przesłanki powinny być spełnione w czasie zamknięcia rozprawy przez sąd (art. 316 § 1 k.p.c.). Obowiązek wykazania obu tych przesłanek spoczywa, zgodnie z zasadami rozkładu ciężaru dowodu przewidzianymi w treści art. 6 k.c., na powodzie (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 30 listopada 2000 r., I CKN 903/00). Należy przy tym dodać, że przepis art. 189 k.p.c. ma - w zakresie przesłanek warunkujących uwzględnienie powództwa - charakter materialnoprawny (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 03 kwietnia 2000 r., I CKN 582/98). Wskazać także należy, iż sąd obowiązany jest badać istnienie interesu prawnego powoda z urzędu. Pojęcie interesu prawnego powinno być wykładane z uwzględnieniem szeroko rozumianego dostępu do sądu w celu zapewnienia ochrony prawnej w takiej postaci, opartej jednak na istnieniu rzeczywistej potrzeby jej udzielenia (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 lutego 2003 r., I CKN 58/01). Ponadto musi on istnieć obiektywnie i uzasadniać zgłoszone żądanie. Przy czym powództwo o ustalenie istnienia lub nieistnienia prawa lub stosunku prawnego jest, co do zasady, dopuszczalne tylko wtedy, gdy nie jest możliwe powództwo o świadczenie. Interes prawny nie zachodzi z reguły wówczas, gdy zainteresowany może na innej drodze osiągnąć w pełni ochronę swoich praw (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 listopada 2002 r., IV CKN 1519/00). Jeżeli zatem istnieje możliwość wystąpienia z powództwem o świadczenie to powód nie ma interesu prawnego w tym, aby w odrębnym postępowaniu domagać się ustalenia. Interes prawny w rozumieniu art. 189 k.p.c. z reguły nie zachodzi również wtedy, gdy osoba zainteresowana może w innej drodze, np. w procesie o ukształtowanie prawa lub stosunku prawnego, a nawet w drodze orzeczenia o charakterze deklaracyjnym, osiągnąć w pełni ochronę swych praw (orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 13 kwietnia 1965 r., II CR 266/64, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 grudnia 1968 r., I PR 290/68). Ponadto o dopuszczalności powództwa o ustalenie można mówić jeżeli prawo powoda nie zostało jeszcze naruszone albowiem zmierza wówczas do zapobieżenia naruszeniu prawa.

Dokonując subsumcji przywołanego art. 189 k.p.c. do ustalonego w przedmiotowej sprawie stanu faktycznego należało dojść do wniosku, że w niniejszej sprawie po stronie powódki została spełniona podstawowa przesłanka zgłoszonego roszczenia, a mianowicie istnienie interesu prawnego w ustaleniu wstąpienia w stosunek najmu skoro pozwany odmawia powódce uregulowania statusu prawnego do zajmowania przedmiotowego lokalu. Pozwany dał temu wyraz między innymi w kierowanych do powódki pismach gdzie jednoznacznie stwierdził, że brak jest możliwości pozytywnego rozpatrzenia żądań powódki i uregulowania jej uprawnień do przedmiotowego lokalu. Ponadto trzeba zauważyć, że strona pozwana domaga się od powódki za korzystanie z lokalu uiszczenia odszkodowania uznając, iż nie

posiada ona prawa do zajmowania lokalu. Wobec tego należało uznać, że po stronie powódki występuje niepewność prawa, wobec czego istnieje materialnoprawna przesłanka wystąpienia z powództwem o ustalenie.

Na wstępie rozważań należy zaznaczyć, iż niesporne pomiędzy stronami pozostawało, że przedmiotowy lokal mieszkalny został przydzielony ojcu powódki jako lokal służbowy w związku z jego zatrudnieniem w jednostce podległej Ministrowi Spraw Wewnętrznych. Uprawnienie W. T. (1) – ojca powódki A. K. do zajmowanego lokalu nr (...) przy Al. (...) w W. miało charakter administracyjnoprawny i związane było z wykonywaną przez niego pracą na rzecz Centralnego Zarządu Więziennictwa, jednostce podległej Ministerstwu Spraw Wewnętrznych. Lokal ten do jest tzw. lokalem funkcyjnym, zaś aktualnie pozostaje w dyspozycji Miasta st. W..

Mając na uwadze zasadę wyrażoną w art. 321 k.p.c. przedmiotem rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie było roszczenie oparte na zapisach art. 691 k.c. albowiem powódka domagała się wyłącznie ustalenia, iż wstąpiła w stosunek najmu lokalu zamieszkiwanego w dacie śmierci ojca - określając w ten sposób zakres orzekania Sądu. Dokonując oceny tak określonego roszczenia w pierwszej kolejności wskazać należy, iż zgłoszone żądanie ustalenia wstąpienia powódki w stosunek najmu w miejsce zmarłego ojca jest powództwem o jakim mowa w art. 189 k.p.c. Zgodnie z treścią przywołanego przepisu powód może żądać ustalenia przez sąd istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego gdy ma w tym interes prawny. Do przesłanek powództwa o ustalenie stosunku prawnego lub prawa należy istnienie interesu prawnego po stronie powoda w dokonaniu żadanego ustalenia oraz istnienie stosunku prawnego lub prawa, którego powództwo dotyczy. Jeżeli strona powodowa nie domaga się ustalenia istnienia prawa w określonej wcześniejszej chwili, obie te przesłanki powinny być spełnione w czasie zamknięcia rozprawy przez sąd (art. 316 § 1 k.p.c.). Obowiązek wykazania obu tych przesłanek spoczywa, zgodnie z zasadami rozkładu ciężaru dowodu przewidzianymi w treści art. 6 k.c., na powodzie (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 30 listopada 2000 r., I CKN 903/00). Należy przy tym dodać, że przepis art. 189 k.p.c. ma - w zakresie przesłanek warunkujących uwzględnienie powództwa - charakter materialnoprawny (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 03 kwietnia 2000 r., I CKN 582/98). Wskazać także należy, iż sąd obowiązany jest badać istnienie interesu prawnego powoda z urzędu. Pojęcie interesu prawnego powinno być wykładane z uwzględnieniem szeroko rozumianego dostępu do sądu w celu zapewnienia ochrony prawnej w takiej postaci, opartej jednak na istnieniu rzeczywistej potrzeby jej udzielenia (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 lutego 2003 r., I CKN 58/01). Ponadto musi on istnieć obiektywnie i uzasadniać zgłoszone żądanie. Przy czym powództwo o ustalenie istnienia lub nieistnienia prawa lub stosunku prawnego jest, co do zasady, dopuszczalne tylko wtedy, gdy nie jest możliwe powództwo o świadczenie. Interes prawny nie zachodzi z reguły wówczas, gdy zainteresowany może na innej drodze osiągnąć w pełni ochronę swoich praw (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 listopada 2002 r., IV CKN 1519/00). Jeżeli zatem istnieje możliwość wystąpienia z powództwem o świadczenie to powód nie ma interesu prawnego w tym, aby w odrębnym postępowaniu domagać się ustalenia. Interes prawny w rozumieniu art. 189 k.p.c. z reguły nie zachodzi również wtedy, gdy osoba zainteresowana może w innej drodze, np. w procesie o ukształtowanie prawa lub stosunku prawnego, a nawet w drodze orzeczenia o charakterze deklaracyjnym, osiągnąć w pełni ochronę swych praw (orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 13 kwietnia 1965 r., II CR 266/64, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 grudnia 1968 r., I PR 290/68). Ponadto o dopuszczalności powództwa o ustalenie można mówić jeżeli prawo powoda nie zostało jeszcze naruszone albowiem zmierza wówczas do zapobieżenia naruszeniu prawa.

Dokonując subsumcji przywołanego art. 189 k.p.c. do ustalonego w przedmiotowej sprawie stanu faktycznego należało dojść do wniosku, że w niniejszej sprawie po stronie powódki została spełniona podstawowa przesłanka zgłoszonego roszczenia, a mianowicie istnienie interesu prawnego w ustaleniu wstąpienia w stosunek najmu skoro pozwany odmawia powódce uregulowania statusu prawnego do zajmowania przedmiotowego lokalu. Przechodząc do oceny prawnej ustalonego stanu faktycznego, należy podnieść co następuje.

Zgodnie z treścią art. 691 § 1 k.c. w razie śmierci najemcy lokalu mieszkalnego w stosunek najmu lokalu wstępują: małżonek niebędący współnajemcą lokalu, dzieci najemcy i jego współmałżonka, inne osoby, wobec których najemca był obowiązany do świadczeń alimentacyjnych, oraz osoba, która pozostawała faktycznie we wspólnym pożyciu z najemcą. Osoby wymienione w § 1 wstępują w stosunek najmu lokalu mieszkalnego, jeżeli stale zamieszkiwały z najemcą w tym lokalu do chwili jego śmierci (§ 2).

W. T. (1) w 1956 r. otrzymał decyzję o przydziale przedmiotowego lokalu mieszkalnego jako lokalu służbowego (funkcyjnego)

w związku z jego zatrudnieniem w jednostce podległej Ministrowi Spraw Wewnętrznych. Uprawnienie W. T. (1) – ojca powódki A. K. do zajmowanego lokalu nr (...) przy Al. (...)

w W. miało charakter administracyjnoprawny i związane było

z wykonywaną przez niego pracą na rzecz Centralnego Zarządu Więziennictwa, jednostce podległej Ministerstwu Spraw Wewnętrznych. Lokal ten był tzw. lokalem funkcyjnym.

Z uwagi na okoliczność, iż porozumienie w przedmiocie zrzeczenia się dysponowania przedmiotowym lokalem w dniu 04 sierpnia 2014 roku rozważania prawne rozpocząć należy od obecnie obowiązującej ustawy. W myśl art. 177 ustawy z dnia 09 kwietnia 2010 roku (Dz.U. 2010. 79.523 ze zm – którego brzmienie od daty wejścia w życie ustawy tj. 13 sierpnia 2010 roku do chwili obecnej nie zostało zmienione) o Służbie Więziennej na lokale mieszkalne dla funkcjonariuszy przeznaczają się lokale uzyskane w wyniku działalności inwestycyjnej Służby Więziennej oraz pozostające i przekazane do dyspozycji Służby Więziennej, a przepisy ustawy o Służbie Więziennej nie naruszają wynikających z praw własności uprawnień do rozporządzania lokalem mieszkalnym właściciela innego niż Skarb Państwa.

Służba Więzienna w swoich zasobach posiada zatem dwie grupy lokali (co wynika z poprzednio obowiązującej ustawy o służbie więziennej tj. z dnia 26 kwietnia 1996r.). Pierwsza grupa to lokale uzyskane w wyniku działalności inwestycyjnej Służby Więziennej, tj. lokale stanowiące własność Skarbu Państwa, co do których Służba Więzienna uzyskała trwały zarząd z mocy prawa albo uzyskane w wyniku zakupu lokali spółdzielczych na zasadzie własnościowego prawa do lokalu spółdzielczego. Lokale te, pozostające w formalnej dyspozycji Służby Więziennej, zgodnie z art. 172 ustawy o Służbie Więziennej są przydzielane funkcjonariuszom na podstawie decyzji administracyjnej, stanowiącej tytuł prawny do zajmowania lokalu. Druga grupa lokali składająca się na "zasób mieszkaniowy" Służby Więziennej to lokale pozostające i przekazane do dyspozycji Służby Więziennej; stanowią one własność komunalną i są przekazywane do dyspozycji Służby Więziennej najczęściej na podstawie porozumień zawieranych z jednostkami samorządu terytorialnego. Wydawana w odniesieniu do takiego lokalu decyzja administracyjna o przydziale lokalu funkcjonariuszowi Służby Więziennej stanowi promesę skierowaną do jednostki samorządu terytorialnego, wskazującą osobę, z którą ma być zawarta umowa najmu lokalu. Umowa najmu zawierana między organem samorządu terytorialnego jako wynajmującym oraz funkcjonariuszem Służby Więziennej jako najemcą jest konsekwencją wydania decyzji administracyjnej o przydziale lokalu funkcjonariuszowi i stanowi tytuł prawny do zajmowania lokalu.

Lokal przy Al. (...) w W., którego dotyczy niniejsza sprawa, bezspornie zarówno w czasie wydania decyzji z dnia 12 listopada 1959 r. o przydziale, jak i w czasie nawiązania stosunku najmu dnia 26 czerwca 1961 r., pozostawał w dyspozycji Ministra Spraw Wewnętrznych. W chwili obecnej jego dysponentem jest Miasto st. W.. W związku z tym, w ocenie Sądu, do lokali takich, tj. tzw. lokali resortowych, nie mają zastosowania przepisy kodeksu cywilnego, w tym przepis art. 691 k.c.

W dacie wydania przydziału tj. w dniu 12 listopada 1959 roku obowiązywał dekret z dnia 20 lipca 1954 r. o Służbie Więziennej (Dz. U Nr 34, poz. 144) oraz dekret z dnia 9 listopada 1955 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszów Milicji Obywatelskiej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz. U. Nr 43, poz. 273) w zakresie zaopatrzenia funkcjonariuszy Służby Więziennej oraz ich rodzin, zaś w dniu 03 stycznia 1960 roku weszła w życie ustawa z dnia 10 grudnia 1959 roku o Służbie Więziennej (Dz.U. 1959.69.436 ze zmianami), następnie uchylona art. 140 ustawy z dnia 26 kwietnia 1996 roku o Służbie Więziennej, która weszła w życie w dniu 01 września 1996 roku (Dz.U. 1996.61.283 ze zm).

W dacie wydania decyzji administracyjnej – przydziału lokalu obowiązywały przepisy dekretu z dnia 28 lipca 1948 roku o najmie lokali (Dz.U. 1953.35.152) następnie zmienionym na podstawie ustawy z dnia 06 czerwca 1958 roku o zmianie dekretu o najmie lokali (Dz.U. 1958.35.155), zaś w dniu zawarcia umowy najmu tj. w dniu 26 czerwca 1961 r. ustawa z dnia 30 stycznia 1959 roku prawo lokalowe (Dz.U. 1959.10.59 ze zm.,Dz.U 1962.47.227 j.t). oraz m.in.

rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 25 marca 1959 roku w sprawie warunków przydziału i opróżniania mieszkań służbowych, właściwości organów w tych sprawach i trybu postępowania (Dz.U. 1959.24.152 ze zm.) zastępującego poprzednie regulacje.

Powołać przy tym należy przepis art. 64 ust. 1 prawa lokalowego z 1959 roku w zw. z art. 90 tejże ustawy (tekst jednolity). Otóż w myśl ustawy mieszkaniem służbowym są lokale mieszkalne przydzielane pracownikom uspołecznionych zakładów pracy i instytucji w związku ze stosunkiem pracy, przy czym zgodnie z ustępem 2 tego przepisu podpunkt 7 lokalami mieszkalnymi podlegającymi przydzielaniu na mieszkania służbowe są też lokale przeznaczone na zakwaterowanie Milicji Obywatelskiej oraz funkcjonariuszów służby więziennej i zakładów poprawczych. Zaznaczyć przy tym należy iż stosowanie przepisów Rady Ministrów z dnia 25 marca 1959 roku w sprawie warunków przydziału i opróżniania mieszkań służbowych, właściwości organów w tych sprawach i trybu postępowania (Dz.U. 1959.24.152 ze zm.) wyłączone jest w zakresie lokali przeznaczonych na zakwaterowanie funkcjonariuszy służby więziennej – tak § 2a tego aktu normatywnego.

Kolejno obowiązujące przepisy regulujące kwestie najmu lokali mieszkalnych, a więc ustawa z dnia 10 kwietnia 1974 roku prawo lokalowe (Dz.U. Dz.U.1987.30.165 j.t. ze zm) oraz co wynika wprost art. 2 ust. 2 obowiązującej do dnia 10 lipca 2001 roku ustawy z dnia 2 lipca 1994 r. o najmie lokali mieszkalnych i dodatkach mieszkaniowych (Dz. U.1998.120.787 ze zm.,) do lokali mieszkalnych będących w dyspozycji jednostek organizacyjnych podległych lub nadzorowanych przez Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz Szefa Urzędu Ochrony Państwa, jak też jednostek organizacyjnych Służby Więziennej podległych Ministrowi Sprawiedliwości, a także do lokali mieszkalnych będących w dyspozycji Wojskowej Agencji Mieszkaniowej przepisy ustawy stosuje się, jeżeli przepisy odrębne dotyczące tych lokali nie stanowią inaczej. Podobną regulację zawiera obecnie obowiązująca ustawa z dnia 21 czerwca 2001 roku o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu Cywilnego (Dz.U. 2005. 31. 266 ze zm.). Według art. 3 ust. 2 tejże ustawy, do lokali będących w dyspozycji ministra właściwego do spraw wewnętrznych lub podległych mu organów, przepisy ustawy stosuje się, jeżeli przepisy odrębne dotyczące tych lokali nie stanowią inaczej, a w tym zakresie istnieją regulacje szczególne w postaci ustawy o Policji oraz ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin.

Problematykę powyższą regulowało, co wskazano na wstępie oprócz art. 85- 95 obowiązującej w dacie śmierci ojca powódki W. T. (1) ustawy z dnia 26 kwietnia 1996 roku o Służbie Więziennej (Dz.U.2002.207.1761 j.t. ze zm.), a obowiązującej do dnia 13 sierpnia 2010 roku oraz rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 7 lutego 2003 r. w sprawie szczegółowych zasad przydziału i opróżniania lokali mieszkalnych i tymczasowych kwater oraz norm powierzchni mieszkalnej przysługującej funkcjonariuszom Służby Więziennej i członkom ich rodzin (Dz.U.2003. 35.304). Przepisy te jako norma szczególna wyłączają stosowanie normy ogólnej wynikającej z przepisów regulujących najem lokali w tym także ustawy z dnia 21 czerwca 2001 roku o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (Dz.U.2005.31.266 j.t ze zm.)

Zgodnie ze wskazana powyżej ustawa oraz rozporządzeniem zarówno zasiedlenie lokalu jak i jego opróżnienie przez funkcjonariusza Służby Więziennej następowało w drodze decyzji administracyjnej (§ 1 i 6 rozporządzenia). Wskazać przy tym należy, iż zgodnie z art. 86 ustawy z dnia 26 kwietnia 1996 roku o Służbie Więziennej członkami rodziny funkcjonariusza, których uwzględnia się przy ustalaniu przysługującej powierzchni mieszkalnej lokalu mieszkalnego, są: 1) małżonek; 2) dzieci (własne, małżonka, przysposobione lub przyjęte na wychowanie w ramach rodziny zastępczej) wspólnie zamieszkujące z funkcjonariuszem i pozostające na jego utrzymaniu do osiągnięcia pełnoletności, a jeżeli kształcą się w szkole, to do ukończenia nauki, nie dłużej jednak niż do ukończenia przez nie 25 lat życia, chyba że ze względu na inwalidztwo I lub II grupy (osoby o całkowitej niezdolności do pracy oraz niezdolności do samodzielnej egzystencji lub osoby o całkowitej niezdolności do pracy, stosownie do art. 10 ust. 2 pkt 1 i 2 ustawy z dnia 28 czerwca 1996 r. o zmianie niektórych ustaw o zaopatrzeniu emerytalnym i o ubezpieczeniu społecznym (Dz.U.1996.100.461), która weszła w życie z dniem 1 września 1997 r.) są niezdolne do wykonywania pracy; 3) rodzice funkcjonariusza lub jego małżonka wspólnie zamieszkujący z funkcjonariuszem i pozostający na jego utrzymaniu, nieposiadający własnych źródeł utrzymania albo ze względu na inwalidztwo I lub II grupy (osoby o całkowitej niezdolności do pracy oraz

niezdolności do samodzielnej egzystencji lub osoby o całkowitej niezdolności do pracy, stosownie do art. 10 ust. 2 pkt 1 i 2 ustawy z dnia 28 czerwca 1996 r. o zmianie niektórych ustaw o zaopatrzeniu emerytalnym i o ubezpieczeniu społecznym (Dz.U.1996.100.461), która weszła w życie z dniem 1 września 1997 r.) wymagający opieki.

Jak wskazano na wstępie w myśl art. 87 ustawy z dnia 26 kwietnia 1996 roku (obowiązującej do dnia obowiązującej do dnia 13 sierpnia 2010 roku) o Służbie Więziennej na lokale mieszkalne dla funkcjonariuszy przeznaczają się lokale będące w dyspozycji jednostek organizacyjnych, uzyskane w wyniku działalności inwestycyjnej albo od terenowych organów administracji rządowej, samorządowej, osób prawnych lub fizycznych, a także zwolnione przez osoby, które decyzje o przydziale uzyskały z jednostek organizacyjnych.

Na zakończenie powołać należy orzeczenie Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w W. w wyroku z dnia 16 stycznia 2012 r. (... SA/Wa (...), LEX nr 1109875) zauważył, że "stosowne organy Służby Więziennej na podstawie przepisów ustawy o Służbie Więziennej mają prawo wydawać wobec swoich funkcjonariuszy, zgodnie z przepisami ustawy o Służbie Więziennej, decyzję w przedmiocie przydziału lokali, będących w dyspozycji tej (...). Zatem o prawie do wydawania przedmiotowych decyzji decyduje, pod względem przedmiotowym, przypisanie danego lokalu do dyspozycji tej służby. Czyli fakt dysponowania, rozumianego tu jako dzierżenie, posiadania danego lokalu przez Służbę Więzienną - sfery faktu, niekoniecznie prawa własności. [...] Można zatem twierdzić, iż sam fakt pozostawiania danego lokalu w dyspozycji Służby Więziennej stanowi swoistego rodzaju rzeczowe prawo ograniczone do tego lokalu, umożliwiające stosownym organom Służby Więziennej wydawanie decyzji o przydziale takiego lokalu, ale jedynie w sposób zgodny z zasadami uregulowanymi w ustawie o Służbie Więziennej".

Jak wskazał Naczelny Sąd Administracyjny w wyroku z dnia 16 grudnia 2010 r., wstąpienie w stosunek najmu nie jest, w odniesieniu do lokali, między innymi będących w dyspozycji organów podległych Ministrowi Spraw Wewnętrznych, instytucją prawa cywilnego, lecz regulują ją przepisy szczególne, zawarte w ustawie z 1990 r. o Policji (Dz. U. z 2011 r., Nr 287, poz. 1687 j. t. ze zm.) oraz przepisy ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 16 grudnia 2010 r., I OSK (...)). Podobne stanowisko zajął Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 10 grudnia 1999 r., gdzie również dał wyraz zasadzie, że art. 691 k.c. nie ma zastosowania w przypadku lokali służbowych, funkcyjnych (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 grudnia 1999 r., II CKN 642//98). Oznacza to, że wyłączenie zastosowania przepisów k.c., w tym art. 691 k.c., ma charakter przedmiotowy i dotyczy lokali resortowych, a nie podmiotowy – dotyczący osób w nich zamieszkujących jako funkcjonariuszy lub niebędących funkcjonariuszami. Takie stanowisko należy podzielić w odniesieniu do lokalu, którego dotyczy spór w przedmiotowej sprawie.

W niniejszym postępowaniu powódka domagała się ustalenia, iż wstąpiła w stosunek najmu spornego lokalu z mocy prawa wraz ze śmiercią W. T. (1) modyfikując pierwotne zadanie o wstąpieniu w stosunek najmu z chwilą śmierci J. T. (1). Ubocznie podnieść należy, iż uprawnienie J. T. (1) – matki powódki do zamieszkiwania w spornym lokalu nie miało charakteru samoistnego, ale wynikało ze stosunku rodzinnego. Wprawdzie była ona tam zameldowana, jednak pamiętać należy, że zameldowanie jest czynnością administracyjną i jako taka nie rodzi tytułu prawnego do zajmowanego lokalu, a jedynie potwierdza miejsce pobytu danej osoby. J. T. (1) nie stała się jednak automatycznie najemcą lokalu jako żona W. T. (1), gdyż jak słusznie wskazał Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 5 sierpnia 1987 r. (III CZP 17/87, OSNC 1988/5/55) zasada, w myśl której małżonkowie wspólnie zajmujący lokal mieszkalny są z mocy prawa najemcami tego lokalu (art. 9 ust. 3 prawa lokalowego) nie odnosi się do mieszkań funkcyjnych.

Wobec powyższego uznać należy, iż J. T. (1) nigdy nie wstąpiła w stosunek najmu lokalu nr (...) przy Al. (...) w W.. Wskazać trzeba, iż J. T. (1) po śmierci W. T. (1) dysponowała innym odpłatnym tytułem prawnym nabytym na podstawie art. 29 ust. 2 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży

Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz.U. 2004.8.67 ze zm. w brzmieniu na chwilę śmierci W. T. (1)), które to prawo z uwagi na swój szczególny charakter nie podlegało dziedziczeniu po jej śmierci.

Wobec powyższych okoliczności należało uznać, iż powódka A. K. po śmierci matki J. T. (1) zajmuje sporny lokal bez tytułu prawnego, gdyż nigdy nie wstąpiła w stosunek najmu spornego lokalu. Nadto Powódka nigdy nie była traktowana jako najemca mieszkania ani przez dysponenta lokalu ani po przekazaniu mieszkania do zasobów Miasta st. W..

Sąd rozpoznający niniejszą sprawę podziela pogląd wyrażony przez Wojewódzki Sąd Administracyjny w wyroku z dnia W. z dnia 02 października 2012 roku w sprawie (...) SA/Wa 948/12 który wskazał, iż „nie można wywodzić tytułu prawnego do lokalu mieszkalnego jedynie z bycia członkiem rodziny po zmarłym funkcjonariuszu, ponieważ art. 29 ust. 2 ustawy z 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin, formułuje warunek zgodnie z którym, do nabycia prawa do mieszkania wymagane jest jeszcze, aby członek rodziny był uprawniony do renty rodzinnej po zmarłym funkcjonariuszu” (LEX nr 1249161)

Biorąc pod uwagę powyżej przytoczone okoliczności, w świetle powoływanych przepisów prawa Sąd uznał powództwo o ustalenie za niezasadne i orzekł jak w punkcie I wyroku.

Przepis art. 691 § 1 kpc dotyczy stosunków cywilnoprawnych a nie tych nawiązanych w trybie administracyjnoprawnym, co ma miejsce w niniejszej sprawie. Najem lokalu resortowego zawsze co wskazano powyżej ma charakter administracyjnoprawny, a nie jak chce tego powódka – cywilnoprawny.

Nie zmienia w/w oceny okoliczność, iż następczo, po wydaniu decyzji o przydziale strony w formie pisemnej potwierdziły warunki i przedmiot najmu, co czyniło zadość obowiązkowi wynikającemu z art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 30 stycznia 1959 roku prawo lokalowe (Dz.U. 1959.10.59 ze zm., Dz.U 1962.47.227 j.t) stanowiącego, iż w przypadkach stosunku najmu, wynikającego z decyzji o przydziale, strony powinny stwierdzić szczegółowo przedmiot i warunki najmu w formie pisemnej.

Wskazać przy tym należy, iż powódka nie jest osobą uprawnioną o jakiej mowa w art. art. 29 ust. 2 ustawy z dnia 18 lutego 1994 roku o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz.U. 2004.8.67 ze zm. w brzmieniu na chwilę śmierci W. T. (1)) w zw. z art. 24 teże ustawy i ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. 98.162.1118 ze zm.)

Bez znaczenia dla rozstrzygnięcia jest okoliczność zrzeczenia się dysponowania w/w lokalem w celu umożliwienia wykupu mieszkania przez osobę uprawnienia W. T. (1). Powyższe poczynione zostało wyłącznie na potrzeby zawarcia transakcji przez W. T. (1) (k. 100-1010) stanowiąc swoistą zgodę dysponenta na wykup w/w lokalu. Późniejsze działania dysponenta wskazują, iż wobec nie wykupienia w/w lokalu nadal podejmował czynności dysponentckie w stosunku do przedmiotowego lokalu – w tym na wniosek powódki (np. k. 98, 97 oraz porozumienie z dnia 04 sierpnia 2014 roku).

Natomiast odnośnie powoda P. K., z uwagi, iż powód pismem z dnia 17 listopada 2015 roku (k. 173) cofnął pozew w części w zakresie wniosku o ustalenie, iż pomiędzy powodem P. K. a pozwanym Miastem st. W. istnieje stosunek najmu mieszkania usytuowanego przy Al. (...) nr 64 w W., a pozwany na rozprawie w dniu 2 marca 2016 roku wyraził zgodę na cofnięcie powództwa w powyższej części (k. 176-177v), Sąd uznając cofnięcie pozwu za dopuszczalne na podstawie art. 355 k.p.c. w zw. z art. 203 k.p.c., orzekł jak w punkcie II sentencji wyroku.

Podstawą rozstrzygnięcia o kosztach postępowania w punkcie 3 sentencji wyroku była zasada słuszności wyrażona w art. 102 k.p.c., zgodnie z którym w szczególnie uzasadnionych wypadkach, sąd może zasądzić od strony przegranej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami.

Powód P. K. jest osobą bezrobotną zaś powódka A. K. utrzymuje się z renty. Powyższe okoliczności przemawiały za odstąpieniem od obciążania ich kosztami procesu poniesionymi przez pozwanego.

Warto podkreślić, iż kwestia zastosowania art. 102 k.p.c. pozostawiona jest orzekającemu sądowi z odwołaniem się do jego kompetencji, bezstronności, doświadczenia i poczucia sprawiedliwości. Ocena w tym zakresie ma charakter dyskrecyjny, oparty na swobodnym uznaniu, kształtowanym własnym przekonaniem oraz oceną okoliczności i może być podważona przez sąd wyższej instancji w zasadzie jedynie wtedy, gdy jest rażąco niesprawiedliwa (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 października 2012 roku, I CZ 66/12, LEX nr 1232749).

Z tych też względów, Sąd orzekł jak w sentencji wyroku.

ZARZĄDZENIE

- odpis wyroku wraz z uzasadnieniem proszę doręczyć pełnomocnikowi powoda oraz pełnomocnikowi pozwanego.